

Skt. Hans tale 1998

Der er sikkert temmelig mange Skt. Hans-taler i år, der handler om broer.

Og det er ikke de broer, som snart sagt ethvert barn skal have på tænderne for at standardisere det gode danske smil.

Det er selvfølgelig broer fra land til land og fra mand til mand, snakken vil dreje sig om.

Helt i bund og grund lider jeg nok lidt af romantik, nostalgi og et eller andet behov for at forfalske historien.

Jeg holder meget af at sejle.

Min ynglingsrute er Udbyhøjfærgen over Randers Fjord. - Hvis man da ser bort fra turen fra Frederikshavn til Læsø. Og det skal være fra Frederikshavn. Nøjagtig som de danske i Sydslesvig, der er meget mere danske end danskerne selv, så tror jeg mange af os tilflyttere meget hurtigt bliver endnu mere læsøske end læsøboerne selv. Om det så holder i længden, kan jo kun tiden vise.

Men Udbyhøjfærgen.

Den er for mig indbegrebet af, hvordan tiden nogen steder næsten har stået stille. Der er ingen faste afgangstider, og der er selvfølgelig heller ingen faste ankomsttider. Der er så heller ikke noget behov for at koordinere noget som helst med NT eller andre logistikere.

Den lille færge sejler fuldstændig efter behov, og både dag og nat.

Hvis man er uheldig, så ligger færgen allerede i sit leje, når man kommer. Så synes man nemlig faktisk det går alt for stærk. Hvis færgen ligger på den modsatte side af fjorden, når man kommer, så skal man trykke på knap, så man på den måde gør færgemanden opmærksom på, at man venter og gerne vil sejles over. I virkeligheden har han selvfølgelig for længst set, at man er kommet. Der er nemlig ikke længere end man mageligt kan se fra den ene side af fjorden til den anden. Måske lige undtagen i tæt tåge. Men der jo næsten aldrig tæt tåge mere

Overfarten tager ca. 5 minutter, og det koster 8 kroner., og i tilgift til turen bliver man som regel beværtet med en god snak om vejr og vind eller en fortælling om fjordfiskernes situation.

Nu er det i virkeligheden alt for sjældent, jeg gør brug af Udbyhøj-færgen, men jeg er frygtelig glad for at den er der.

Det samme gælder Voer-Møllerup - der også tøffer frem og tilbage over Randers Fjord - og som jeg heller aldrig sejler med - og Livø-færgen og et par stykker nede i det fynske ø-hav. Alle dem er jeg også glad for.

Jeg synes, det er så trygt at vide, at de er der. Måske med lidt samme fornemmelse, som at det ville være rart at have en madpakke og par pilsnere liggende ude ved Højsande, hvis man skulle komme forbi og være sulten.

Jeg ved godt, at det er mit behov for at tro at de gode gamle dage var gode og ikke kun gamle, der slår igennem. Men nøjagtig som jeg nyder at se en gammel film med Ib Schjønberg, så nyder jeg at se elementer af en svunden tid i mit landskab.

Og disse småfærger er så samtidig noget af det nærmeste, man kommer rigtige broer, uden at det er rigtige broer.

Den bro, som jeg føler mig helt sikker på, at mange med mig i aften står og udbreder sig om er selvfølgelig vores nye kæmpestore Storebæltsbro.

Storebæltsbroen har som så mange andre emner i Danmark haft såvel tilhængere som modstandere. Men modsat f.eks. EU, hvor vi jo den ene gang efter den anden skal til urnerne og så at sige begrave vores førstefødselsret og selvbestemmelse, og hvis ikke vi vælger rigtigt første gang, så får vi bare en chance til - så giver det ikke rigtig nogen mening at være bromodstander - for slet ikke at sige bronægter - længere.

Skal vi over på den anden side, og det skal vi jo engang imellem, så er der selvfølgelig stadig mulighed for at tage over Sverige eller fra en af havnene i Østjylland, men der hvor den mest voluminøse og tunge økonomiske trafik bevæger sig, er Broen nærmest uundgåelig.

Man kunne fristes til at sige, er der jo nærmest ikke er nogen vej udenom længere.

Da vi for 14 dage siden, den 14. juni, åbnede den bro, blev Danmark til et nyt land i mere end en forstand.

Vi blev det måske også over al forstand eller på trods af al forstand.

For en bro er ikke først og fremmest et gigantisk entreprenørprojekt, resultat af begavede menneskers faglige kunnen - men udtryk for at verden skal bindes sammen. Og vel at bemærke på en helt ultimativ måde. Et skib, af en slags, kan altid sejle et andet sted hen. En bro er udtryk for en beslutning. Du kan køre den ene vej, og du kan køre den anden vej, men du kan ikke pludselig beslutte dig for at dreje fra til en af siderne.

Det næste bliver så Øresundsbroen - og så kan man altså starte sin bilmotor i Kiruna og køre helt til Gibraltar. Det er langt - og derfor bliver det næste vel så beslutningen om at forkorte turen med et par timer igen ved at smide endnu mere beton ud i vandet, så man også kan skræve over Femernbælt.

Og set i det perspektiv så er Storebæltsbroen sådan set slet ikke en dansk bro, men en europæisk bro.

Og den er det uden forbehold. I visse andre dele af det europæiske samarbejde har vi skrevet fodnoter og taget forbehold. Ganske vist forekommer det som om vi lige for øjeblikket er mest optaget af at tage forbehold overfor vore egne forbehold. Og det er vel i grunden i fin overensstemmelse med Broen, der et kraftigt bevis på, at Danmark ikke på nogen måde vil risikere at lægge den økonomiske vækst - og den europæiske integration - den mindste lille bitte hindring i vejen - trist nok uanset prisen.

Der er jo imidlertid også noget logisk over alt det brobyggeri - og smukt.

Nu er den her så Storebæltsbroen - og modstanden fører i bedste fald til ingenting, så lad os prøve at være positive.

For i fællesskab tilbyder så landvindingerne os jo også alle muligheder for at bygge broer på det mellem menneskelige plan.

Broer mellem folkeslag og broer hen over midten i dansk politik - hvis man eller hører til dem, der ser noget positivt i det.

Broerne skal gøre godt for noget - de skal bruges, og de skal bruges til formidle og transportere kvalitet. Hvis det alene bliver hjernedød, iltsvind, underholdning og salmonella, der skal kunne bringes hurtigere frem, så opfordrer jeg til meget høje bropenge.

Hvis ikke bygningen af en bro øger indsigten hos den der arbejder på den eller senere skal passere den, skal broen ikke bygges, og så må folk efter min mening stadig hellere svømme, ro eller sejle over.

Men jeg kunne desværre godt frygte, at der ligger megen god visdom gemt i historien om de to brødre over på Sjælland.

De drev en lille gård i fællesskab. Koner havde der aldrig været i deres forhold, så de havde rolige og kronede dage. De var også stort set holdt op med at sige noget til hinanden. Det gik med slid og slæb dagen igennem.

Så en søndag aften sidder de i stuen, og Lars kigger lidt i den lokale avis, mens Jens sidder og fingererer med langtobakken.

Så siger Lars lige med et:

“Tulipanerne nede i Holland, de blomstrer ved den her tid.”

“Nå, nå gør de det,” svarer Jens så, og så kunne den snak sådan set have været slut.

“Det kunne i grunden have været helt dejlig at ha set sådan en tulipanmark,” fortsætter Lars imidlertid.

“Jo, såmænd da,” medgiver Jens. Og nu burde snakken have været slut. De to fyre havde jo aldrig været længere væk end til hingstesku i Frederikssund, men pludselig eksploderer det:

“Sku vi ikke tage og rejse ned og kigge på sådan en mark, Jens?”

Jens, han er lige ved at tabe både pipe og langtobak og det hele, men han får da hold på grejerne igen, og for sådan ligesom at dække over at der havde Lars godt nok næsten hylet ham helt ud af det, så siger han:

“Jo, det ku’ måske være en god idé.”

Så får emnet lov og hvile, og først dagen efter kommer det op igen.

“Hvornår havde du så tænkt dig, vi sku’ drage af?”

“Ja, hvis vi skal se de her tulipaner, så er det jo nok en fordel at gøre det nu, mens de blomstrer.

Hva’ med i morgen?”

“Jo såmænd. “

Og dagen efter - morgenmalkningen og røgtningen - og davren selvfølgelig, så trækker de to brødre i stadstøjet. De har smurt sig et par gode fedtemadder og stoppet lidt fornødheder ned i en sådan en gammel stiv brun kuffert, og så går de den her times vej ind til Hovedbanegården i Hillerød.

Her løser de billet - retur selvfølgelig - Amsterdam, og så går det ellers bare derned af.

De har fået sig en vinduesplads, og der er meget, man skal holde styr på, og hold øje med.

Den er godt nok kæmpestor, verden, når den sådan bare kommer rullende forbi.

Da de er nået til Hamborg, der er sådan cirka halvvejs, begynder Jens og røre lidt uroligt på sig.

“Jeg ku’ faktisk godt trænge til at lade vandet,” siger han ligeså forsigtig til Lars.

“Jo såmænd - lad os da gør det,” er Lars enig i, og de hanker lige op i kufferten, og så går de ud af toget og finder et wc.

Da de så har fået det hele ordnet, så går de tilbage for at finde toget, men det kniber nu at genkende det mellem alle de tog. Men endelig kommer de da ombord, og så sætter toget i gang, og så kører de igen.

Efter et par timer begynder de så og sidde og nikke lidt tungt med hovedet, og så får de sig en bette skraber, og så vågner de op igen, og så er det på tide og tage en mellemmad. De pakker op og kigger lystne på de her seks-otte halv med fedt og gammelost - til hver - , og da de så har tygget dem i sig, så tørrer de sig veltilpasse om munden, og så sætter de sig til rette og nyder landskaber.

De gør større og større øjne, og de trykker næsen fladere og fladere mod vinduet.

Endelig kommer det fra Jens:

“Det som der kom farende forbi der, var det ikke kirken i Døllerup?”

“Jo såmænd - det var det godt nok.”

“Jamen, så er vi jo hjemme igen om fem-ti minutter.”

Lars tager uret frem fra vestlommen.

“Ja, det skal såmænd nok kom til og passe nogenlunde.”

“Vi er stået på det forkerte tog nede i Hamborg.”

Jens sender Lars et irettesættende blik.

Nok har de fjollet rundt med det, nok har de lidt nederlag, nok er ekspeditionen slået sørgeligt fejl, men hvorfor dog hyle de ud over hele verden.

De sidder så tavse, indtil toget kører ind på stationen i Hillerød. Så hanker de op i kufferten og stiger af.

Og så spadserer de ellers i deres pæne mørkeblå søndagstøj den lille times tid hjem til Tjærerød.

Og de kommer frem til. Der har de smedjen, de runder gadekæret, og så nærmer de sig præstegården.

Der kommer præsten ud, og han ser de to stadsklædte brødre, så han spørger selvfølgelig interesseret:

“Nå, I har nok været ud og rejse?”

“Jo, såmænd”

“Og hvor gik så rejsen hen, da?”

“Den gik ned til Hamborg.”

De undgår behændigt at møde præstens blik, og de forsøger selvfølgelig også at skynde sig videre, men han giver sig ikke så let:

“Jamen, hva' har I så været i Hamborg efter?”

“Nå, vi har såmænd bare været nede for at lade vandet.”

Jeg fortæller ikke historien bare for at fortælle jer, at vi skal rejse ud og pisse på det, vi møder, eller tage pis på det, for den sags skyld..

Jeg tror selvfølgelig at der ligger mange gode oplevelser gemt på den anden side af alle mulige broer.

og jeg synes selvfølgelig, at vi skal rejse ud og køre, gå eller løbe over dem - så mange af dem som muligt.

Jeg fortæller det for at fortælle jer, hvad I naturligvis godt ved i forvejen: at det er farligt og dumt at stille alt for store forventninger til at verden har noget at byde på, hvis man ikke selv har øjnene med sig. Og hvis man ikke har gjort sit hjemmearbejde ordentligt.

Nok er vi europæere, men vi er først og fremmest danskere, og hvis vi skal bygge flere broer, så skal vi gøre det for at bygge bro over de skel, der er mellem os selv. Vi skal gøre det fordi vi har et mål med det, og vi skal ikke gøre det bare for at lægge os til rette og blive kørt over ende af en kæmpe europæisk last-konvoj, der skal have transporteret tysk effektivitet eller svenske forbud frem og tilbage over de danske øer.

Læsø ligger politisk og økonomisk ukorrekt.

Der er ingen broplaner her.

Men det betyder ikke, at vi bare kan læne os tilbage og sige: “Jamen, hvad rager det allsammen os?”

Det rager os i høj grad. For det første fordi vi jo deler skæbne med resten af Danmark, når konjunkturer og økonomi går op og ned, og fordi vi forsynes med de samme idealer gennem medier og almindelige kontakter, men for det andet, fordi vi også har en forpligtelse til at repræsentere os selv på en værdig måde, når vi rejser ud. Og vi har mange begavede og levedygtige kvaliteter, som vi kan inspirere og bidrage med til andres livskvalitet ved at vise os ude i den store verden.

Så der er ikke nogen grund til at tøve. Prøv bare at tage en tur på broerne, men vær klar over, hvilken vej du kører.

Og den ro, man har brug for efter en tur på broerne kan man lige nå at få igen på de halvanden time det heldigvis stadig varer at sejle fra Frederikshavn og hjem til Læsø.

God Skt.Hans aften og God sommer til jer alle sammen.